

ÖT OLTÁR-HELY

TANDORI DEZSŐ

... ti szakadéokban folytatódók:
folyton a megmenekülés
mélyébe kell zuhannotok ...

I.

I.

Nem tudsz magadtól már megízesezni: e g y i k e d s e
vagy már. E g y í z s e. Semmi szökhető:
de minden megszökőben. Túl gyors,
túl mindenkori azonosulás, túl
szapora rezgés ahhoz, hogy követhesd.

Ki görget majd, kioltott tér a térben?
Kinek káprázol, ön-meg-nem-tevés?
A földön még belédbotolnak, és a
változások benned mint kiszögellők, lépcsők
pihenői, hirtelen ablakok az elhagyottra: vonzók.
De már az önmagán keresztül-tártról ki tud?
Nincs egy hely, ahol ne egész valója verné át. Emberöltők
szemében mozdulatlan. És egy fát is, ki nézne v é g i g ?
Holtigszülés: előre megfagynak tőle a fogalmak.

Úr kavicsai, felhők, mily lazán
görögtök medreteken, hogy helyet
hagyjatok még nekünk is magatok
alatt. Magatokon keresztül-tártak,
elvéthetetlen senkinek-se-tájak,
gyengédségtek mint kanalat
meríti meg a szívet sajátmagában:

mozdulatlan

merülve az égben bőséged érezd,
ahogy az izmok roppanásától érezve
márványként fekszel — a napos fűben
felülj, magadon elidőzz.

2.

Ráomlasz mindenedre. Ūrnél
tágabb hiányod kiszakad
belőled, és egyszerre felragyog

— most már benne ragyog fel — az, ami
még az előbb, láthatatlan, te voltál.
Ráomlasz mindenedre; most már
akárhonnan körülvehet...

II.

1.

Ó, ismétlődés: szívszorultod is
mind csak való, mindig csak változat még.
És készületlen bennünk, amiről,
hogy készen érhet minket, elhithetjük.
Majd ha magunkra nyitnak: kizuhanni,
s már nem magunkon át...

2.

Felülsz göröngy-sötétben,
iszol az olajmécsből —
mint ragacsos röhej
ömlik le torkodon
az ocsmány, téves íz.
Jóságosan tűröd
e túlvilági vaskos
packázást — ezt az elsőt,
amire nincs kín —
... Gulliverként, halálod
Lilliputjában...

3.

(A séták)

Beomlott mozdulatok. Kiáll
belőlük egy láb, egy testrész. Miért
markolsz közéjük fű-gyökérnyit is már?

Körüljárhatóságod tériszonyába
léptél ki folyton; remegtél a
csupasz megvilágítás üregében.

Hogy itt a képekre szomjas
tér a mozgást. Lépteid az
ön-távolodás visszhangjába tapostak.

Egy szót úgy ejtesz, egy megnevezés
úgy hagy el, mint egy tenyered közé vett
arc nem-moccanása.

De te,

szív, fű-gyökérnyi markolás,
— ahogy magadba te folyton visszakapaszkodsz...

III.

1.

Átvérző helyszíneid már
felületeket ütnek
rajtad; magad elé
dobált nyomokba lépsz; már
tér-ette körvonalaid
torkodon átszakadnak.

És már-már időnyi közök
háló-merülése lehetsz,
és belülről boríthatod
a soha-jöttű suhanást,
az érkezésükbe-halókétkét.

2.

(Kő-térdeplők)

Most már egyhelyben távolabb
Már csak egy nyom mind-élesebbje
Tükrökben jár a szél
Egy arc egy kéz — csontjaiba temetve

Megritkulsz. Távolságaid
elszédülnek s nem nyernek vissza többé.
Létezésed szélcsendje voltál.
Belenged tüntödet.

Tőled távolabb-e?
Hozzád közelebb-e?
Tőled se, hozzád se.
Távol se, közel se.

Kioltod bárhova kerülsz.
Mióta nincs hol hagyd magad!
Egyé-lette halálos, akinek
minden rajta-kívüliség: halála.

3.

(Reincarnatus)

Holtan emelnek mozdulataid
viaszába; ó,
kövületeddé-elevenedő...

IV.

1.

Megkondítod magad, mint egy teret,
melyben eltávolodhatom.
Látatlanul hagyom,

hogy körülvégy, és a z legyek, a h o l
vagyok. Háttal megyek, csak az kerül
elém, amit már elhagyok.

2.

(Macabre a mesterekért)

Halottaimból elragad
minden, amit elveszthetek.
Úgyis marad, mi megmarad
s halottaimba elvezet.

A fényesség, mely felrepít,
odavet zugom sötétjére.
Megkockáztat és elveszít
egyetlenegyszer mindörökre.

Halottaimból elragad
minden, amit elveszthetek.
Úgyis marad, mi megmarad,
s halottaimba elvezet.

Mély s felszín egymás kapuja,
bújj-zöldág sehova sehonnan.
Én csak lépek ide-oda,
amíg örökkévalóm moccan.

Halottaimból elragad
minden, amit elveszthetek.
Úgyis marad, mi megmarad
s halottaimba elvezet.

Eltaszítva, mely a szigetre
bajnokot vitt, pörgött a sajka —
— én ezt a partot rúgom el,
mert nincs szükségem másik partra.

3.

Már tudva Rólad, akinek
sebhelyed ez a tér, átváltozásodé
belénk — már tudva Rólad,
megmoccanhatunk-e?

Áradás közelít,
mások magaslatokkal
telnek meg, rajtuk pedig üres szél
söpör végig, méreteinktől
megfosztva hátrahagy.

Megnyílások: folyton kiléptetek
belőlünk, mintha csak
nekifutás lennétek igazibb
összezárulásunkhoz. Itthagytatok.

egyre sűrűbb üregként.

Már egyetlen
moccanásunk mögül kicsapva
halálra égethetjük egymást.

V.

Színhelye vagy csupán egy változásnak.

(Az üdvözlét)

Csak az van, ami lehet. Lépj a
benned futó medrekbe, próbáld: lapulj.
A fény a víz nyugvásába alászáll,
megbicsaklik jövője kavicsán a láb —

megbicsaklik a fény: átjárná csak víz-ágyát,
de már vele iramlik tündöklőn ágait növesztve —
— hát ez volt még, ez mind-mind benne volt
a teljesebben. Ekkorák még. Csak

az van, ami lehet.
Várj mindent. Még-nem-követhető
nyílik benned. Tudd: fény-erezetét e

patak se járja, odakint mégis
feldobja színét, s — hányadszor — megtér
a ráhulló levél alá.

1960—1965.